

Verontrusting (fase 2 & 3)

Situering

Soms zit de situatie muurvast en is er weinig tot geen verandering. De jongere zet geen stappen richting school, geraakt niet geactiveerd en/of weigert alle hulp. We spreken van vastgelopen of geblokkeerde trajecten waarbij de jongere er niet in slaagt om te voldoen aan de maatschappelijke norm en niet voldoet aan de leerplicht. Ons doel is om de situatie te deblokken door de realiteit binnen te brengen over de leerplicht, de verwachting uit te spreken dat 'niets doen geen optie is' en door transparant te communiceren over de stappen die we zullen zetten.

Rol CLB

Signalerende en inschattende rol: het CLB beoordeelt de ernst van de verontrusting en bekijkt of vrijwillige hulp volstaat of verdere jeugdhulp nodig is.

Draaischijffunctie: het CLB coördineert de samenwerking tussen school, gezin en externe hulpverlening en verwijst indien nodig door.

Mogelijke stappen

Consult ROTS (enkel in West-Vlaanderen)

Het regionaal overleg tegen schooluitval of ROTS biedt **casuïstieke ondersteuning** aan bij vastgelopen, complexe (schoolse) trajecten. Het aanbod richt zich tot de centra voor leerlingenbegeleiding en jeugdhulp. De aanmelding gebeurt telefonisch of per mail door het CLB of jeugdhulp. Het traject van de leerling wordt beluisterd. Vanuit de kennis over onderwijs, welzijn en een overzicht van het aanbod wordt een advies geformuleerd.

Opmaak M-document

Soms is het nodig om een gemandateerde voorziening (Ondersteuningcentrum Jeugdzorg/OCJ of Vertrouwenscentrum Kindermishandeling/VK) in te schakelen als hefboom tot verandering in het traject van de jongere. Het kan ervoor zorgen dat er opnieuw dynamiek ontstaat wanneer de schoolweigeraar vastzit. Je verbreedt de situatie door een **neutrale, objectieve instantie** in te roepen. Hiermee introduceer je een maatschappelijke kijk. De afwezigheden zijn niet meer vrijblijvend. Er is een **direct duidelijk gevolg** als afspraken niet nageleefd worden.

Het kan de **jongere motiveren** om hulpverlening een kans te geven. Wanneer een externe meer dwingend optreedt, kunnen de ouders en de andere hulpverleners de ondersteunende zorg blijven opnemen.

Aandachtspunten bij de afweging in team tot opmaak van een M-document:

- Zorgen alle afwezigheden samen ervoor dat de **ontwikkeling van de leerling in het gedrang** komt? Wat is de **impact** van de situatie op die ontwikkeling?
- Is er sprake van **tekorten in de medewerking** tussen de leerling en zijn context aan de **vrijwillige hulpverlening**? Bv. afspraken worden niet nageleefd, geen bereidheid om stappen te zetten of hulpverlening toe te laten, niet bereikbaar zijn, in afwachting van hulp o.w.v. wachtlijst moeten reeds kleine tussenstappen gezet worden en dit verloopt zeer moeizaam, de ene ouder wil hulp maar de andere ouder weigert, de ouder wil hulp maar de jongere niet of andersom, ...

Kanttekening:

het OCJ of VK moet op dezelfde hulpverlening beroep doen als het CLB of een andere hulpverlener. Dit kan zorgen voor vertraging in het proces.

Je loopt het **risico om in een schuldverhaal terecht te komen**: het is de jongere die ..., het gezin dat ...

Het risico is ook dat wanneer de tussenkomst van de gemandateerde voorziening **niet het gewenste effect heeft, er nog meer dwang wordt benadrukt** (bv. situatie moet doorgegeven worden aan de jeugdrechter), wat opnieuw elke vorm van **intrinsieke motivatie wegneemt** bij de jongere. Dit gaat in tegen de gunstige aanpak voor jongeren die gebaseerd is op dialoog, verbinding, gelijkwaardigheid en vertrouwen.

Focus OCJ bij schoolweigeraars

Doelen formuleren:

- Wat willen we zien in gedrag van de jongere, ouders en netwerk zodat de impact van de zorg niet langer aanwezig is?
- Lukt het de jongere niet om binnen de grenzen of kader te functioneren omwille van weigering of omwille van onderliggende problematiek, kindfactoren of contextfactoren?
- Het doel kan ook zijn om hier zicht op te krijgen, bijvoorbeeld diagnostiek.

Wat hebben jongere en context nodig om aan de verwachtingen tegemoet te komen? Medewerking wordt op basis daarvan ingeschat.

Voorbeeld:

Formuleer doelstellingen SMART en voldoende concreet. Het volgende voorbeeld voldoet hier niet aan: jongere is elke dag op school. Maar 'we willen zien dat jongere zich laat ondersteunen om tot een zinvolle dagbesteding te komen' of 'we willen zicht kunnen krijgen op wat jongere en ouders nodig hebben om voldoende steun te bieden aan jongere om tot een zinvolle daginvulling te komen'.

'Hoe' kan dan nog op verschillende manieren ingevuld worden!